



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 138. Quid de Epiikia sit notandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

- 827 §. V. Simplex observantia, quamvis non longi temporis, est in casibus dubiis optima legum interpretatio, debetque attendi, quamvis de jure sensus verborum probabilitatis suaderet contrarium, & diversum reciperet sensum, ita *Barbosa* aliique multi cum *Luca* de benef. d. 67. n. 6. & 7. addens n. 9. observantiam, quæ attendi debet, esse proximam seu ultimi temporis.
- 828 §. VI. Quando prohibetur interpretatio alicujus legis, & præcipitur intelligentia, prout verba jacent, per se loquendo illa tantum interpretatio prohibetur, quæ est frivola & contra mentem legislatoris, aut saltem talis, quæ fiat ex professo typis mandanda, uti cum aliis putat *Castrop.* §. 2. & *Illf.* n. 41. Interpretatio autem non habet locum, quando legislator interrogari potest, quia Imperator l. 1. Cod. de legibus ait, *inter æquitatem jusque, interpretatam interpretationem nobis solis & oportet & licet inspicere.*
- 829 Q. 138. Quid de *Epiikia* sit notandum. R. seqq.
- §. I. *Epiikia* ab *Eπι* supra, *Επιεικ*, æquitas aut *benignitas*, latinè dicitur summa quædam æquitas seu benignitas; & definitur, actus prudentiæ quo ex æquo & bono judicatur, quòd verba legis, quamvis clara sint, tamen hic & nunc non sint servanda, eò quòd legislator credatur ex quadam æquitate & benignitate non fuisse comprehensus hunc casum, si prævidisset, quamvis sciatur nunc comprehendisse: unde ab interpretatione differt per hoc, quòd interpretatio exponat verba obscura, *Epiikia* autem dicitur rectè agi contra clara verba legis: à præsumptione licentiæ differt, quòd præsumptio supponat legem etiam ad hunc casum se extendere, & obligaturam fuisse, nisi licentia Superioris aliqua haberetur, quæ permittit agi contra, eò quòd si in-
- terro

terrogaretur, licentiam daret; Epiikia autem dicitur mentem legislatoris non voluisse comprehendere casum, quantumvis aliàs verbis claris comprehensum, v. g. si lex vetet arma gestari, interpretatio legis est, si dicatur prohiberi arma offensiva, non autem defensiva; præsumptio licentiæ est, si legislator videat, quòd me induam armis & exeam, nec tamen contradicat; Epiikia est, si gestem arma, certò prævidens proditorem urbis esse à me inveniendum & occidendum.

§. II. Epiikia non habet locum in lege naturali, 830
 cum per se non constet verbis, & necessariò semper comprehendat, quidquid comprehendit: Neque in lege Divina, propriè loquendo, sive, quoad legem ipsam, quia Deus prævidet omnes casus & circumstantias, in quibus erunt homines, quos obligat, ideoque casus excipiendos ab initio excipit: dici tamen potest, cum *Teril.* in Reg. q. 59. habere locum in lege Divina, impropriè & quoad nos, quia licèt sæpe verba clara legis Divinæ videantur comprehendere etiam hunc casum, tamen aliunde rescimus, Deum ab initio non voluisse illum comprehendere, & ita dicunt *Bardi & Schilder:* de consc. T. 2. n. 59. & 61. Deum quandoque sub lege sua noluisse comprehendere casus valde arduos, v. g. licèt posuerit claram legem de confitendis mortalibus, tamen per quandam Epiikiam judicamus posse nos aliqua omittere ad evitandum grave damnum spirituale aut temporale nostrum vel proximi: & in similem ferme sensum loquitur de lege naturali *S. Tb.* 1. 2. q. 94. art. 5. quantum ad prima principia legis nature, lex nature est omnino immutabilis; quantum autem ad secunda præcepta, quæ diximus esse quasi quasdam proprias conclusiones propinquas primis principis, sic lex naturalis non immutatur, quin ut in pluri-

bus sit rectum semper, quod lex naturalis habet, potest tamen mutari, & in aliquo particulari in paucioribus propter aliquas speciales causas impediens observantiam talium præceptorum: in rigore tamen non est Epiikia in illis legibus, sed potius sunt quædam interpretatationes legum.

831 §. III. Epiikia habet locum in lege humana, non tantum quando duæ leges sibi contradicunt, uti vult *Eliz. L. 4. q. 16. §. 3.*, sed etiam in quavis lege, per se loquendo, quia legislator humanus scit se non esse omniscium, nec posse prævidere omnia, unde patitur sic corrigi legem suam, debuitque sic velle, ut se accomodaret infirmitati eorum, qui erant obligandi, v. g. si lex sit, ne ullus externus admittatur in urbem, custos portarum per Epiikiam rectè admittit eum, qui fugiens hostem se recipit in urbem velut asylum: item licet Ecclesia præcipiat Misfam die festo, tamen passim per Epiikiam putant se esse excusatos, qui cum incòmodo notabili audirent, & idem est de aliis legibus humanis, quæ ordinariè non obligant ad aliquid moraliter impossibile, uti à n. 780. dictum est. Non habet autem locum Epiikia, si legislator interrogari possit, uti dictum est n. 828.

832 Q. 139. Quid notandum sit de privilegio sive gratia. R. seqq.

§. I. Si strictè loquamur, non sunt idem privilegium & gratia, nam privilegium habet se per modum Constitutionis stabilis, gratia autem unico actu terminari potest, hinc omne privilegium est gratia, sed non contrà, dispensatio enim est gratia, sed non privilegium, uti rectè *Suar. de leg. l. 8. c. 3. n. II.*, sed sumendo pro eodem sic describitur privilegium, cap. *Abbate* de verb. signif., *lex privata concedens beneficium*: melius sic, *Constitutio legislatoris tribuent specia-*